

KAI-pod, tuotantokausi 2, jakso 4: Tulevaisuuden maaseutu

Äänitteen kesto: 00:41:00

Juontaja

Veera: Veera Niutanen

Kimmo: Kimmo Rauatmaa

Haastateltavat

Pekka: Pekka Knuutinen

Hanne: Hanne Hurskainen

Heikki: Heikki Korhonen

[äänite alkaa]

Veera [00:00:04]: Tervetuloa kuuntelemaan Kainuun ELY-keskuksen KAI-podia, jossa keskustelemme kainuulaisia koskettavista asioista yhdessä asiantuntijoiden kanssa. Minä olen Veera Niutanen, ja tällä tuotantokaudella syvennymme vieraideni kanssa siihen, millaista on olla yrittäjä ja maatilallinen maaseudulla nyt ja tulevaisuudessa.

Kimmo [00:00:23]: Minä olen Kimmo Rauatmaa ja kierrän ympäri Kainuuta juttelemassa siitä, mitä maatilayrittäjillä on mielen päällä.

Veera [00:00:31]: Jos maaseutu ja sen elinvoimaisena säilyminen ovat lähellä sydäntäsi, on tämä kausi juuri sinua varten. Tuotantokauden viimeisessä jaksossa keskustellaan maaseudun tulevaisuudesta. Millainen on kainuulainen maaseutu kymmenen vuoden kuluttua, vai onko sitä lainkaan? Vieraikseni olen saanut Kainuun ELY-keskuksen maaseutupalveluyksikön päällikön Pekka Knuutisen.

Pekka [00:00:57]: Hei.

Veera [00:00:57]: sekä MTK Pohjois-Suomen toiminnanjohtajan Hanne Hurskaisen.

Hanne [00:01:02]: Moikka.

Veera [00:01:03]: Tervetuloa. Kuluneen tuotantokauden aikana olemme keskustelleet tällä hetkellä ajankohtaisista tuulista maaseutu- ja maatalousyrittäjien arjessa. Olemme käyneet läpi muun muassa erilaisia tuki- ja rahoitusmuotoja sekä Euroopan unionin asettamia ehtoja, pohtineet maaseudun rakenteen muuttumista ja maanviljelijän osaamistarpeita sekä keskustelleet maatalouden vastuullisuuskysymyksistä. Tällä hetkellä Kainuun maataloustuotanto painottuu nautakarjaan ja maitotiloihin sekä heinäpeltoihin. Hypätään ensimmäisenä Sotkamon Suovaaralle kuulemaan, mitä Ketolan luomumaitotilaa pyörittävä Heikki Korhonen on Kimmon kanssa jutellut.

Kimmo [00:01:43]: Millä sinä näet tämän Ketolan luomutilan tulevaisuuden 10 vuoden päästä? Te olette nyt 20 vuotta tuottaneet luomumaitoa.

Heikki [00:01:53]: Jos ei ihan kuperkeikkaa tämä nykyinen järjestelmä heitä, niin kyllä meillä todennäköisesti lehmii vielä on ja luomussa ollaan pysytty. Tuohon voisi oikeastaan sanoa sen, että monestihan se asia, että henki löytyy alemmassa portaassakin, niin siellä jos on eteenpäin katsovia ihmisiä sekä ELY:ssä että Sotkamon kunnassa tai yleensä kuntapäättäjissä, jotka näkee sen isossa kuvassa, miten ratkaisevia toimivat maatilat suomalaisessa maaseudussa on, niin silloinhan meillä myös tällä käytännön tasolla se eteenpäinmeno turvataan. Jos ruvetaan jonkinjoutavasta niuhottamaan ja saivartelemaan yksityiskohtaisista asioista, niin silloin se heti rupeaa vastatuulta meillekin tänne kentälle tuomaan. Se sama positiivinen vire, mikä on tähän asti saatu koko kentällä pidettyä, niin silloin meillä on mahdollisuudet hyvä jatkaa pitkälle tätä hommaa, kaikilla meillä, jotka tällä kentällä toimivat.

Veera [00:03:02]: Vaikuttaisi siltä, että Heikki katsoo tulevaisuuteen positiivisin mielin. Mikä teidän mielestänne on tulevaisuuden suunta?

Hanne [00:03:10]: Jos katsotaan kymmenen vuoden päähän, mitä kainuulaiselle maataloudelle kuuluu, niin olen aivan varma siitä, että sille kuuluu hyvää. Se on elinvoimainen, ennen kaikkea edelleen nautakarjatalouteen pohjautuvaa, vahvaa tuotantoa. Täällä on Kainuussa kaikki olosuhteet sen puolella, että voidaan menestyä jatkossakin. Mietin Heikin kommenttia tuosta, että paljon on merkitystä sillä, miten meillä hallinto tai ELY tai ylipäätään muutkin sidosryhmät suhtautuvat siihen maatalouteen. Olen hänen kanssaan kyllä siitä tosi paljon samaa mieltä, että se puhe, mitä me puhumme maataloudesta, niin sitä puhetta me myös toisaalta toistamme eteenpäin. Eli se on

sellainen, mitä kannattaa pitää aina mielessä. En usko, että maatalous on Kainuusta mihinkään loppumassa. Meille voi jopa tulla ihan uusia tuotannonaloja tässä ilmastonmuutoksen myötä ja toisaalta eri maataloustuotteiden kysynnän vaihteluiden perusteella.

Pekka [00:04:08]: Kyllä tänä päivänä tuo huoltovarmuus on noussut koko yhteiskunnassa niin merkittäväksi, ja siinä ymmärretään tämä omavaraisen ruokahuollon merkitys jatkossakin, että näkymät siinä mielessä kyllä on tulevaisuuteen. Kyllä täällä tarvitaan tietysti niihin uskovia ihmisiä, jotka myös itse uskovat niihin mahdollisuuksiin ja näkee mahdollisuutensa. Toki täällä historia kertoo, että nämä tilamäärät on tippuneet ja samalla suurentuneet, eli täällä tarvitaan niitä, jotka voimakkaasti kehittävät niitä tilojaan ja sopeutuvat niihin markkinavaatimuksiin, joita maailma tuo tullessaan.

Veera [00:04:52]: Entä miten Euroopan unioni ja Euroopan tilanne tulevat vaikuttamaan maatalouteen tulevaisuudessa?

Hanne [00:04:59]: No sanoisin näin, että nyt jo ollaan sellaisen rakennekehityksen keskellä, että ei varmaan olla EU:hun liittymisen jälkeen tällaista koettu. Tämä on osittain meidän kansallista alkuperää oleva, mutta myös ihan ehdottomasti tästä Euroopan yhteisestä maatalouspolitiikasta lähtöisin. Me eletään myös sillä tavalla historiallista aikaa, että Euroopassa on sota. Viitataan tähän Ukrainan tilanteeseen. Sitten kun nähdään nyt, mitä sitten tulevaisuudessa kenties siinä hetkessä, kun Ukrainassa on jonkinlainen rauha saatu solmittua, niin vahvastihan nyt näyttää siltä, että Ukraina on sitten jollain aikataululla liittymässä osaksi EU:ta ja se on ihan valtavan kokoinen maatalousmarkkina. Se tulee mullistamaan meidän eurooppalaisen maatalouspolitiikan ja oikeastaan myös globaalin markkinan tietyllä tavalla. Me ei voida enää suitsia Ukrainan vaikutusta Euroopan tasolla. Toisaalta joudutaan ottamaan se Eurooppaan matkaan, niin silloin se vaikuttaa myös siihen tasapainoon, mikä meillä on globaalissa vaikkapa viljamarkkinassa. Se varmasti tulee haastamaan meitä suomalaisia. Se tulee olemaan aidosti aika erikoinen ajanjakso. Ehkä meidän pitäisi pystyä kääntämään katsetta siihen suuntaan, että mitä ne vaikutukset tulevat olemaan ja olla etukenossa tekemässä jo asioita, vaikei kaikki olekaan vielä varmaa. Mitä Pekka, sinä ajattelet siitä?

Pekka [00:06:23]: Eihän me tuosta EU:sta varmaan olla ihan heti eroon lähtemässä. Maatalouspolitiikkahan on siellä ollut jo iät ja ajat yhteistä politiikkaa. Meidän täytyy Suomena sieltä löytää omaa paikkamme ja omat keinomme ja totta kai ajaa siellä omaa etuamme. Täälläkin, vaikka me ei olla kun Eurooppaa verrataan niin vahvaa maatalousaluetta. Etteivät edes Suomen parhaat olot pärjää missään tapauksessa. Ilmasto ei niin paljon niin äkkiä lämpyä. Kyllä se vaikuttaa ja tarvitaan siellä edun ajaamista, että turvataan myös jatkossa täällä omavarainen tuotanto.

Veera [00:07:04]: Voiko meillä olla jotain vahvuuksia Euroopassa meidän alueista tai tuotannosta?

Hanne [00:07:11]: No, ainakin ehdottomasti maaperän puhtaus. Se ei ole enää edes Euroopassa itsestäänselvää, että maaperä olisi siinä kunnossa, että voidaan tuottaa turvallisesti kasveja ja lopputuotteita. Sitä kautta käyttää niitä edes välttämättä eläinten ravinnoksi. Ja tietysti meidän mielettömät vesivarat. Vedet ovat puhtaita, siis pintavedetkin verrattuna moneen Euroopan maahan. Ja ylipäättään meillä on pintavettä. Ei tarvitse kuin mennä Baltian maihin matkailemaan ja näkee sen, että pintavesikään ei ole mikään itsestäänselvyys. Suomessa sitä kyllä piisaa. Ja Kainuussa on laajoja alueita, missä maatalouden harjoittaminen on edelleen mahdollista myös yhteiskuntarakenteen puolesta. Täällä ei, miten nyt sanoisin positiivisesti sen, että ei ole kyllä siitä asutuksesta välttämättä tunkua. Niin siinä mielessä meillä on valtavasti kyllä täällä mahdollisuuksia, kun sitten taas osataan pelata niiden tiettyjen haasteiden kanssa.

Pekka [00:08:12]: Vesi alkaa olla tietyillä alueilla jo Euroopassa ongelma. Sitähän ennustetaan, että mitä pidemmälle mennään, niin siitä tulee se ratkaiseva tekijä. Sitä luojan kiitos meillä on. Välillä ihan liikaakin ja väärään aikaan, mutta vesi on kuitenkin ihan elämän edellytys, ja sitä meillä riittää. Että kyllä se mahdollistaa. Kyllähän sitten, jos sanotaan, että maailma mullistuisi, ei nyt ehkä varmaan kymmenessä vuodessa, mutta pitemmässä horisontissa, niin meillä on maata vielä varmaan semmoistakin, joka käy, jos pulaa tulee, maatalousmaaksi, vaikka nyt on metsäkatoasetuksia ja muita, jotka suitsivat sitä alan raivausta, mutta maailma voi myös muuttua, ja silloin meillä on myös mahdollisuuksia.

Hanne [00:09:00]: Haluaisin tähän sen verran jatkaa esimerkiksi perunasta. Keski-Euroopassa perunanviljely ja kasvattaminen vaatii huomattavasti pidemmän ajan kypsyäkseen kuin mitä esimerkiksi Suomessa. Aika sinänsä erikoista, että meillä se ei ole noussut kilpailuvaltiksi. Meillä se kasvaa siitä kesäkuun alusta elokuun loppuun syöntikelpoiseksi, mutta Keski-Euroopassa tarvitaan viidestä seitsemään kuukautta siihen, että se on sitten elintarvikekelpoista. Tämä on toisaalta vähän sulaa hulluutta, että Suomi ei olekaan perunan vientimaa. Voisi olla. Ja meillä on myös tautivapaata tuotantoa myös Kainuussa. Eli sen takia näkisin, että meillä on varmasti käyttämättömiä tuotantosuuntia. Niiden volyyymia ei ole vielä hyödynnetty riittävästi.

Pekka [00:09:44]: Eikä ruoan puhtautta ole sinällään onnistuttu markkinoinnissa käyttämään vielä hyväksi ja tekemään siitä erikoisia premium-tuotteita, joita me kaupataan maailmalle, eikä kilpailla sen bulkin kanssa, mitä muualta tulee.

Hanne [00:09:58]: Tuohon on pakko jatkaa. Hienoa, että nostit tuon esille, koska jos ajatellaan vaikka hiilijalanjälkiä, jotka meidän naudanhallalla on tai maidollakin, niin ne ovat kaukana siitä globaalista hiilijalanjälkitilanteesta, joka on naudalla ja maidolla. Ne ovat ihan murto-osa siitä, mutta se ei näy meillä vielä yhtään missään käytännössä. Se ei näy meidän kuluttajien valinnoissa, se ei näy siellä kaupan tiskillä, heille vain tässä terveisiä, että voisitte pistää sen näkymään. Ei se näy meidän puheessakaan riittävästi. Meidän pitäisi rohkeammin tuoda esille, että Suomessa kasvatettu nauta, Kainuussa kasvatettu nauta, nurmipohjaisella rehustuksella, sen hiilijalanjälki on huomattavasti kohtuullisempi kuin mitä on vaikka USA:ssa tuotetulla tai brassiliahalla. Jaksan korostaa tätä, että meillä on niitä mahdollisuuksia, mitkä meidän pitää vain uskaltaa kääntää hyödyksi.

Veera [00:10:54]: Mainitsittekin kuluttajat, joilla on vaikutusta markkinoihin ja megatrendeihin. Heikkikin mainitsee seuranneensa keskusteluja. Siirrytään siis jälleen Ketolaan.

Heikki [00:11:08]: Kyllähän keskustelua seurataan ja kuunnellaan hyvin tarkkaan. Tietyllä tapaa sitä pyöritellään mielessä sillä tavalla, että jos ihmiset jättäytyvät tyystin eläinperäisestä ravinnosta pois, sekä maidosta että lihankäytöstä, että minkä takia me täällä pyöritään ja tätä hommaa touhutaan eteenpäin? Mutta kuitenkin mä oon sitä pitänyt sillä tavalla mielessä, että mieluummin kuin täysin kieltäytyä niistä, niin suuntauduttaisiin kohtuukäyttöön. Että ei mentäisi poukkoilemalla eri lajista toiseen. Ihmiset ovat kautta aikojen sekasyöjiä olleet. Ne eivät ole yksistään lihaa syöneet ikinä. Ne eivät ole yksistään eläinperäisiä tuotteita syöneet ikinä. Niillä on aina vuosisatojen, vuosituhansien ajan ollut käytössä ruokavaliossa myös kasviperäiset elintarvikkeet. Jatkettaisiin sillä ja pyritäisiin valitsemaan ympäristöystävälliset ja kestävästi tuotetut elintarvikkeet kaupan hyllyllä ja pysyttäisiin enemmän kohtuukäyttömäärissä. Puhutaan paljon siitä, että maapallon ruokkiminen ei luomu... Varsinkaan luomu ei ruoki koko maapalloa, mutta se on yksi vaihtoehto ja yksi tuotantomuoto siinä kokonaisuudessa. Kun jokainen sen ruokalautasensa täyttää, niin täyttää sen kohtuumäärällä ja mahdollisimman lähellä tuotetulla elintarvikkeella ja puhtaalla ja laadukkaalla raaka-aineella.

Pekka [00:12:53]: Kyllähän kuluttaja on kuningas. Sitä pitää tuottaa, mitä asiakkaat ostavat. Siihen suuntaan on koko ajan oltu menossa. Kyllähän maataloudesta yhä isompi osa alkaa mennä sopimustuotantohommaan. Eli jalostava porras on kytköksissä kauppaan. Sieltä tulee tietoa, että mitä kuluttajat haluavat ja kuinka paljon sitä menee. Siitä tehdään tuotantosopimus ja sitä tuotetaan ja sitä pyritään kehittämään. Totta kai sitten tuotteita jalostetaan. Siihen mukaudutaan, miten kuluttajat mukautuvat.

Hanne [00:13:35]: Joo, mehän ollaan nähty tässä nyt viimeisen vuoden aikana se, että miten nimenomaan se markkina, kuluttajien kulutustottumusten hetkellinenkin muutos voi

vaikuttaa tuotannon alan kysyntään. Että juuri mitä Heikki tässä puhui luomumaidon tuotannosta, niin siellä ollaan koettu niitä hetkiä nyt, että luomumaidolla ei olekaan sellaista kysyntää, mitä on aikaisemmin ollut ja ihan puhtaasti johtuu hintatilanteesta. Sillä tavalla markkinavaikutukset voivat olla nopeitakin ja tietysti se haastaa meidän tuotannonalojen reaktiokykyä siihen markkinan muuttumiseen ja totta kai myös teollisuuden toimintaa. En usko, että Suomesta on tulossa kasvissyöntiyhteiskunta. Jokin päivä takaperin lueskelenkin Luken tekemiä skenaarioita siitä, että miten Suomessa maatalous tulevaisuudessa makaa niin sanotusti. Siellä puhuttiin esimerkiksi kasvis-Suomesta, joka sitten tarkoittaisi isossa mittakaavassa sitä, että meillä täytyisi jopa tinkiä ravinnon ravitsemusvaatimuksista, että jos siirryttäisiin puhtaasti pelkästään kasvisruokaan, niin ei pärjättäisi ensinnäkään suomalaisella peltopinta-alalla, vaikka sitä vapautuisi kotieläintaloudesta, mutta sitten myös kärsittäisiin ihan aidosti esimerkiksi proteiinin puutteesta, että sitä ei suomalaisella viljelyllä pystyittäisi kattamaan. Ne olivat mielestäni tosi mielenkiintoisia, suosittelenkin kaikkia kuuntelijoita tutustumaan niihin, että ne olivat aidosti jännittäviä mietintöjä ja ihan faktaan perustuvaa. Meidän pitää tarttua kasvisyönnin lisääntymiseen positiivisella otteella kiinni. Sehän on maataloudelle mahdollisuus. Se on myös kainuulaiselle maataloudelle mahdollisuus. Äsken jo puhuin niistä perunoista. Kainuussa on myös ollut vahvaa avomaavihannestuotantoa ja marjatuotantoa. Meillä on siinä varmasti lisääkin potentiaalia, jos pystytään toisaalta keksimään niitä keinoja, millä siitä jää enemmän lisäarvoa tähän maakuntaan. Siinä mielessä kuluttajaa pitää kuunnella. En usko hetkeäkään siihen, että ylhäältäpäin voitaisiin heitä ohjailta tekemään niin kuin jokin toinen ryhmittymä haluaisi.

Pekka [00:15:47]: On aina ollut kasvisyöjiä, tulee olemaan ja saa olla. Mutta varmaan suurin osa on, kuten Heikki sanoi, sekasyöjiä. Niin tulee olemaan. Muotivirtauksia tulee jopa terveyspuolelta, milloin kananmuna on myrkyä ja mikin on myrkyä. Sitten se siitä ajan kanssa tasoittuu. Aika monipuolisesti täällä syödään varmaan jatkossakin.

Veera [00:16:13]: Jonkin verran toittekin esiin Kainuun vahvuuksia tässä tulevaisuuden skenaariossa. Onko vielä jotain, mitä ette ole maininnut?

Hanne [00:16:23]: Mä jäin miettimään, että onko minulla jäänyt jokin huippujuttu tässä mainitsematta, koska puhuin jo siitä, kuinka paljon täällä on pinta-alaa tarjolla. Vettä, puhdasta ilmaa, sitä en kyllä maininnut, mutta maaperä on puhdas. Ei ole asutustihentymiä, jotka merkittävästi haastaisivat maatalouden toimintakenttää. Sitten täällä on myös sitä monipuolista tuotantoa. Nautatuotantoa on mahdollista vielä tästä nykyisestä kyllä kasvattaa. Sitten toisaalta täällä on tietysti niitä sellaisia alueita, missä voisi olla myös muiden märehäntäjien tuotanto mahdollista. Lähinnä ajattelen lampaista ja vuohia, mikäli niistä jalostetuille elintarvikkeille tulisi vahvempi kysyntä Suomessa. Itse asiassa on vähän hassua, että meillähän syödään tosi paljon ulkomaalaista lammasta. Meillä on myös etnisiä tulijaryhmiä, jotka käyttävät sitä lammasta mielellään, mutta meillä ei ole kyennyt kotimainen tuotanto nousemaan siihen kysyntään vastaavaksi. Siinä on tietysti monia

haasteita, eikä ne haasteet täällä Kainuussakaan ole kadonneet. Lammastuotannon saaminen kannattavaksi on kyllä iso kysymys, että miten se onnistuu. Mutta näen, että siinä voisi olla sellaista jonkin mittakaavan kehittämisen paikkaa, ja rohkeutta pitäisi olla tarttua siihen, että miten se voisi ollakin jatkossa suomalaista lammasta eikä sitten Uudesta-Seelannista, Australiasta asti tänne haalattua meriteitse. Uskallan väittää, että se ei ole oikeasti edes maultansa mitään sellaista, mitä on sitten se Suomessa tuotettu lammas. Ihan kokemukseräisesti väitän tämmöistä. Mitä Pekka olet mieltä?

Pekka [00:18:07]: Uskon, että täällä se nautakarjatalous ja heinäpellot ovat se vallitseva jatkossakin. Kaikenlaista erikoismaataloutta todennäköisesti siinä mittakaavassa, mitä Kainuun kulutus tässä lähellä vie ja tarvitsee, niin siinä on mahdollisuuksia. Isossa mittakaavassa en nyt näe, että jossakin erikoistuttaisiin viemään ihan valtakunnan tasolle. Kyllä nämä heinäpellot ovat vallitsevia täällä varmaan jatkossakin. Nautakarja ja sitten jos lampaita tulee, niin hyvä vain.

Hanne [00:18:45]: Heinään kyllä tartun sen verran, että en ala mainostaa mitään firmoja, mutta Googlesta voi kuuntelijat katsoa, että tuohon Pohjois-Pohjanmaan puolelle on nyt syntymässä tämmöinen heinäjalostustehdas, joka vie sitten sen tavaran ulkomaille, Lähi-Itään tai siis käytännössä arabimaihin. Ja heillä on myös tavoitteena viedä sitä Japaniin ja mahdollisesti Koreaan. Ja se menee nimenomaan eläinten rehuksi. Vaikka tässä nyt ei Kainuussa merisatamaa aivan liki ole, niin en kyllä näe mitään estettä sille, etteikö täälläkin voisi toisaalta olla sen heinän hyödyntämistä tämmöisen teollisuuden toimesta. Tästä hyvät liikenneyhteydet kuitenkin ovat joko Oulun suuntaan satamaan tai sitten rautateitse jonnekin vähän kauemmaksi laivattavaksi. Siinä voi tulla semmoinen ihan yllättäväkin kilpailija kainuulaiselle muulle maankäytölle ja maataloudelle, jos he päättävät rantautua sitten tänne.

Pekka [00:19:50]: Viedään täältä puuta ja puutavaraa, niin siinä ne menee pyörien päällä heinätkin.

Veera [00:19:56]: Mielenkiintoista. Päästiin nyt vähän näihin mahdollisuuksiin, joita meillä vielä on käyttämättä, niin tuleeko vielä muuta mieleen?

Hanne [00:20:07]: Ehkä sellainen toiminnan volyymin ja mittakaavan, en voi sanoa, että kasvattaminen eikä tehostaminen, mutta semmoinen tarkentaminen, että sitä kautta pystyy kyllä Kainuussakin tuottamaan siihen ketjuun lisää euroja. Ja ajatellaan teknologista kehitystä, digitaalisuuden mahdollisuuksia, niin ihminen on niin viisas eläin, että sillä on mahdollisuus näitäkin tämän ajan haasteita, vaikka ilmastokysymyksiä tai ympäristökysymyksiä, ratkoa kyllä sitten sillä kehitystyöllä. Ja mä jotenkin odotan nyt

maatalouteen semmoista uutta boostia teknologiasta. Sieltä voi tulla uusia tapoja tehdä. Täsmälannoituksia, täsmäviljelyä. Tsekataan paljon tarkemmin maaperän ominaisuudet ja voidaan kohdentaa juuri oikeille lohkoille vaikkapa sitten ne sellaiset eniten lisäarvoa tuottavat kasvit. Jos puhutaan vaikka perunasta tai avomaan muusta tuotannosta, marjoista, niin löytää niille sitten ne kaikkein parhaat lohkot. Tai jopa sitten, jos ajatellaan nurmituotantoa tai vaikka rehuviljan tuotantoakin täällä Kainuussa, mikä tällä hetkellä ei ihan vielä kuitenkaan kauhean yleistä ole, mutta lajikejalostuksen kautta niin mikä ettei se täälläkin voisi edistyä, vaikka meillä kasvukauden olosuhteet vielä rajaa sitä. Että jos mietitään, yleensä vähän hassua katsoa kauheasti taaksepäin, mutta on kuitenkin menneinä vuosikymmeninä tuotettu jonkinlaatuista leipäviljaakin täällä seudulla. Ja vaikka historiallisesta syystä on painotettu nautakarjatalouteen, niin sellaisia uusia avauksia miettiä sitä, että rohkeasti kehittämään muutakin kuin pelkästään niitä vahvoja tuotantosuuntia.

Pekka [00:22:10]: Kyllähän täällä ollaan oltu ja pitää olla silmät auki, mitä tuolla muuallakin tehdään. Suomi on aika pieni tekijä maataloussektorillakin. Kyllä sitä ympäri maailmaa kehitetään kaiken aikaa. Siellä pitää olla vainulla ja seuranta päällä koko ajan, että mitä siellä keksitään. Ei tämä teknologian kehitys tähän pysähdy. Sieltä tulee uutta ja tulee myös muuta. Ajan saatossa olosuhteet muuttuvat. Siellä voi tulla uusia kasveja, joita kannattaakin tehdä täällä. Hintasuhteet voivat muuttua. Kyllä siinä pitää varppeillaan olla ja seurata maailmaa eikä tuudittautua näin että se jatkuu niin kuin on viimeiset kymmenen vuotta jatkunut.

Hanne [00:22:59]: Tämänhetkinen aika vauhdikaskin rakennemuutos voi tuoda uusia mahdollisuuksia, että vapautuu isompia alueita maatalouden käyttöön, kun osa pienemmistä tiloista lopettaa ihan omasta halustansa, toiset tietysti ehkä olosuhteidenkin pakosta, mutta siellä voi vapautua peltopinta-alaa. Se voi luoda semmosia mahdollisuuksia, että jonnekin alueelle tullaankin ihan uuden tuotannon ja uuden ajatuksen kanssa, että hei, tässä on nyt 600 hehtaaria peltoa tarjolla, että miksikäs ei juuri tänne rakennettaisi vaikka yhteisnavetoita tai muutenkin isompia yksiköitä, jotka sitten pystyvät tietyllä tapaa suuruuden ekonomia -lainalaisuuksien kautta toimimaan hyvinkin kannattavasti ja tehokkaasti. Näen tässä mahdollisuuksia, vaikka rakennekehitys on osaltaan tietysti paljon mietityttävä asia monellakin tuottajalla. Siinä on myös jotain mahistakin.

Veera [00:24:07]: Aiemmin viittasitte siihen, että esimerkiksi kuivuus tai ylipäättään ilmaston lämpeneminen ei vielä vaikuta Kainuun maatalouteen. Miten ilmastonmuutos kuitenkin tulevaisuudessa tulee vaikuttamaan tuotantoon?

Hanne [00:24:20]: Me ehkä menetetään niitä suomalaisen talven, kainuulaisen talven parhaita puolia. Roudan syvyys voi mataloitua. Voi jopa käydä niin, että meillä ei ole enää routaisia talvia siinä määrin, mitä on aikaisemmin ollut. Kyllähän se nähdään ehkä jo tällä

hetkellä, että lumi tulee myöhemmin ja lumipeite voi olla pienempi kuin aikaisemmin. Ja sitten tietysti paljonko sitä pakkasta minäkin talvena tulee. Se on kasvitautien tuholaiten kannalta ollut äärettömän hyvä asia, että meillä on kunnolla pakkasta ja sitten toisaalta myös routaisen maan mururakenteen ylläpitämisen kannalta se on ollut hyvä asia. Toisaalta Pekka sanoi, että vettä voi olla joskus liiankin kanssa. Se on ilmastonmuutoksen yksi ikävä skenaario tällä alueella. Pidempään syksyllä on märkää, mutavelliä, joka on sellainen seikka, että se vaikeuttaa vaikka rehunkorjuuta tai ylipäättään pelloille pääsemistä, kaikkien viljelytöiden tekemistä. Ja jos aikaisemmin keväällä taas tulee se mutavaihe, niin meillä voi olla pitkään sitä, että vesitalous ei ole kunnossa pelloilla. Siinä on sellaista haastetta. Ja sitten toisaalta, että vaikka lämpösummat saattavat kasvaa, kasvukausi hiukan pidentyä, niin se meidän päivän pituus edelleen sitten kuitenkin antaa sen oman rajoitteensa, että se auringonvalon määrä täällä ei muutu ilmastonmuutoksen myötä millään lailla.

Pekka [00:26:01]: Kyllähän niitä pitää huomioida. Ojitukset pitää olla kunnossa, tiet pitää olla kunnossa. Kyllä sille voidaan myös tehdä. Siellä on varmaan huonoja puolia, nämä tautimahdollisuudet ja muut, mutta toisaalta kyllä me voidaan ottaa uusia torjunta-aineita pakon edessä käyttöön tai kehittää biologisia, mikäli niitä saadaan. Toisaalta kasvukauden piteneminen mahdollistaa satoisampia kasvia. Niin kuin nähdään nyt vaikka tältä syksyllä, että heinä vain puskee ja puskee. Vaikka pitäisi alkaa olla syksy, niin hyvin vihreänä rehottavat tuolla, kun on ollut vettä ja lämmintä. On siitä hyötyjäkin, ettei se ole pelkkää... vähän mustamaalataan, että se on ihan hirveätä, kun täällä ilmasto lämpenee. Sitten kuitenkin laukataan etelänlämpöä ihmettelemään. Vähän ristiriitaista. Mutta kyllä siihen pitää varautua ja muutosta tulee. Sään kanssahan aina ollaan maataloudessa sen armoilla ja siihen pitää sopeutua.

Hanne [00:27:07]: Ja viljelijät harvoin itse asiassa sanovat, että se sää olisi se vaikein asia siinä omassa yritystoiminnassa. Tosi harvoin tulee sitä puhetta, että se olisi se isoin uhkakuva. Jos kysytään, että mitkä ovat ne, jotka teitä haastaa teidän toiminnassa, niin se on enemmän jokin poliittinen ilmapiiri ja joko kansalliselta tai EU-tasolta tuleva sääntely. Ja sitten tietysti tämmöiset, että voiko vaikuttaa itse hintaan, kun myy tuotetta teollisuudelle ja niin poispäin. Mutta harva mainitsee, että se sää olisi se, joka vaikka stressaisi kaikkein eniten. Se on oikeastaan aika hämmentävää, että meidän viljelijät ihan selvästi tulee paljon paremmin toimeen semmoisen asian kanssa, johon ei voi yhtään itse olla vaikuttamassa kuin toisaalta sellaisen asian kanssa, mihin loppuviimein meillä ihmisillä jopa on mahdollisuuksia vaikuttaa.

Pekka [00:27:59]: Tietysti tuolla vilja-Suomessa säällä on merkitystä totta kai, että jos tulee sateet ja viljat märkänävät sinne tähkiin ja on märkiä kuivata ja niin päin, mutta varsinkin heinänsäen kanssa, mitä täällä pääosin viljellään, niin se ei ole läheskään niin sääherkkä kuin viljapuoli.

Veera [00:28:20]: Maatalous ei siis tule loppumaan, mutta maaseutu tarvitsee muitakin asukkaita kuin viljelijöitä. Kimmo ja Heikki, mitä maaseudulla elämiseen tarvitaan?

Kimmo [00:28:34]: Millaisia palveluita ja toisaalta edellytyksiä maalla asujat tarvitsevat?

Heikki [00:28:40]: Nykyään kaikki on verkossa. Hyvät tietoliikenneyhteydet käytännössä on oltava pitäjillä. Ainakin omassa kunnassa on tehty paljon töitä sen eteen. Täällä on hyvinkin toimivat yhteydet. Toinen tietysti merkittävä asia on logistiikka eli teiden ylläpitoa. Siihen on löydettävä kyllä ratkaisu. Paikoitellen on alueita kunnassa, jotka ovat todella huonon tien päässä. Se on seuraava, johon on syytä keskittyä.

Kimmo [00:29:17]: Asiat ovat sellaisia, joita pystyisi ihan tuolla kunnanvaltuustossa ja teknisessä lautakunnassa käsittelemään.

Heikki [00:29:22]: Hyvin pitkälti näin.

Veera [00:29:26]: Heikki ja Kimmo toteavat, että maaseudun elinvoimaisuuden säilyttämiseksi vaaditaan yhteistyötä ja myös kuntatason toimia. Mitä mieltä te olette? Miten pidämme maaseudun elinvoimaa yllä?

Hanne [00:29:42]: Yksi tosi tärkeä tekijä on se, että me puhumme maaseudusta positiivisessa hengessä. Eihän me voida faktoja kieltää sieltä taustalta, että miten väen pakkautuminen ja väen väheneminen ylipäättään vaikuttavat maaseudun tilanteeseen, mutta samaan aikaan meillä on kyllä valtavasti hyviä asioita maaseudulla, mitä voidaan edelleen brändätä vahvasti esille. Sitä on tehty. Se on ehkä vähän laimentunut tässä hetkessä. Jos mietin vaikka Kainuuta näin ulkopaikkakuntalaisen silmin, joka ikinen kerta, kun ajan Kainuuseen päin, niin en voi olla ihastelematta sitä kauneutta mikä täällä on. Tämähän on käsittämättömän hieno alue ihan tuossa kivenheiton päässä omasta kodista. Täällä on vaaramaisemat, täällä on metsiä, jylhää kuusimetsää, mitä harvoin näkee Pohjois-Pohjanmaan puolella enää. Sellaista kummallista sisäistä rauhaa voi kokea, kun tulee Kainuuseen. Täältä on kuitenkin lyhyt matka moneltakin alueelta esimerkiksi Kajaaniin tai Kuhmoon ja Sotkamoon, isommille paikkakunnille. Saavutettavissa on monia hyviä asioita. Siitäkin huolimatta, että kuntakeskukset ovat kauempana ja niiden palvelutaso voi olla hiukan matalampi kuin monessa muussa paikassa. Mitä sinä, Pekka, näetkö yhtään samoja seikkoja?

Pekka [00:31:10]: Kyllä, ne ovat aika tuttuja. Sinällään kaupunki-maaseutu, en mielellään kärjistä sitä väliä. Molemmissa on hyviä ja huonoja puolia. Se on ihmisten valinta, missä he haluavat asua, mutta maaseudulla on kieltämättä hyviä puolia. Siellä on rauhaa ja omaa tilaa, ja se on varmaan se, minkä takia... käsitykseni mukaan kaupungin vierusalueet erityisesti ovat hirveän houkuttelevia. Ne kasvavat, ja nimenomaan lapsiperheet haluavat muuttaa pois sieltä betonikeskustasta ja pikiteistä jopa sinne vähän huonommalle hiekkatielle, että pääsevät siihen omaan rauhaan. Ja pelkän maatalouden varassahan maaseutu ei... Se on hyvin jo vähentynyt se viljelijämäärä, että sen varassa se elinvoima ei pysy. Joskin syrjäisemmillä alueilla ne maatilat tietysti turvaavat tietysti määrin sitä, että siellä aura-auto kulkee ja tiet ovat auki ja siellä on turva vaikka satunnaiselle turistille, kun siellä on semmoinen pysyvä asutus. Mutta erityisesti taajamien lieppeet kyllä kasvavat ja semmoiset alueet, missä on pendelöintiä muihin töihin. Toki etätyö mahdollistaa, kun yhteydet vain on, niin tekee vaikka mille alalle mistä tahansa, että se on tuonut uusia mahdollisuuksia sitten tähän maaseutuun. Ja kunhan siellä riittävät palvelut on, netti pelaa ja sitten kaupat sun muut ovat riittävällä etäisyydellä, mistä ruokaa saa, niin kyllä se asuttuna säilyy semmoset alueet. Vaarassa on nämä aivan syrjäisimmät alueet, että sinne en ole kyllä minä keksinyt mitään hokkuspokkusta, että jos matka alkaa olla 70 kilometriä, niin sitten sitä kysytään, että kuka haluaa sen ajaa sitten päivittäin tai viikoittain. Ne ovat haasteellisia, aivan syrjäisimmät alueet.

Hanne [00:33:14]: Sinne ehkä tarvitaankin uusia päänavauksia, että miten palveluita tuodaan lähemmäksi. Pakko tuoda se esille, että aika monessa maaseutupitäjässä saattaa olla se pienempi koulu tarjolla kuin kaupungissa. Se voi olla joillekin lapsiperheille juuri oikea valinta. He haluavat ehkä muuttaa sen perässä. Tai jopa on niitä harvoja paikkoja, missä on niin, että on uusi päiväkotikoti, jossa on varmasti puhdas sisäilma. Sen takia halutaan tulla sinne. Tai sitten niinkin päin, että saat jopa parempaa palvelutasoa terveydenhuollossa siellä pienemmällä paikkakunnalla, kun siinä nyt ei ole ihan niin hirveän paljon niitä asiakkaita, niin sitten sun on helpompi päästä sinne hoitoon. Siellä on tällaisia harvinaisia ylläreitä, mitä ei ehkä tule ajatelleeksi. Sitten siihen seikkaan, että haluavatko lapset kulkea 70 kilometriä yhteen suuntaan koulumatkaa, niin ne ovat varmasti arvovalintakysymyksiä. Se on muillekin ihmisryhmille kuin pelkästään lapsiperheille se mietintä, että uskaltaako jättäytyä niiden asioiden varaan. Meillä on esimerkiksi turvallisuuskysymykset palotilanteessa, saadaanko pelastuslaitosta paikalle missään järkevässä ajassa. Mutta pystytäänkö tuomaan vaikka varhaiskasvatus-koulupalveluita osittain etänä tarjolle niin, että lapsia ei hoideta etänä, mutta voiko jokin eskaripäivä ollakin siellä jossain kylätalolla, missä sitten hoitajat ovat sinä päivänä paikalla ja se opetustuokio annetaankin vaikka etänä, jolloin ei tarvitsisi ihan niin pitkää matkaa lasten kulkea. Samaa voi soveltaa vaikka peruskouluun, että meidän pitää ehkä pikkuisen nyt murtaa niitä aitoja siinä, että miten me ollaan totuttu tekemään asioita. Meidän voi olla vaikea säilyttää nykyisen kaltaistakaan palveluverkostoa ihan kaikkialla.

Veera [00:34:56]: Näiden mielenkiintoisten pohdintojen jälkeen haluaisin vielä, että visioidaan vähän lisää. Millainen siis on kainuulainen maaseutu vuonna 2035?

Pekka [00:35:05]: Minä ainakin haluaisin, että se on hyvin elinkeinoltaan monipuolinen. Maatalouden viljelijämäärä on varmaan edelleen pienentynyt, mutta tilat, jotka ovat jäljellä, ovat kasvaneet. Ne ovat tolkkuja ja ihan Suomen ykkösluokkaa toiminnassaan. Palveluita on järjestetty netin kautta hyvin paljon. Nykyiset, jotka ovat vielä live-palveluja, ne siirtyvät ja kehittyvät netin kautta. Näen se ihan positiivisena, että kyllä täällä väkeä edelleen on. Maailmassa voi olla semmoisiakin mullistuksia, että se jopa houkuttelee Kainuuseen tulemaan, ja Kainuu nähdään positiivisena alueella. Nato tuo turvaa meille tässäkin ajatellen tuota itärajaa, se on aina ollut vähän uhka täällä idässä ja jopa investointien sijoittumisiin voi vaikuttaa. Toivottavasti Ukrainan sota tuosta rauhoittuu ja Venäjä kehittyi positiiviseen suuntaan, että voitaisiin toki rajaa aukaista. Jospa se nyt tuossa jo alkaisi ainakin aukeilemaan. En tiedä, onko se nyt kovin pitkälle avautunut, mutta palauduttaisiin johonkin normaaliin, koska ihmisiä ne sielläkin on, vaikka se johto aina vetelee milloin mihinkin suuntaan.

Hanne [00:36:36]: Tuo mitä puhuit, Pekka, siitä maataloudesta, niin olen siitä tosi samaa mieltä. Uskon vahvasti siihen, että Kainuussa säilyy maataloustuotantoja. Meillä on tosiaankin niitä Suomen eturivin yrittäjiä täällä siinä alalla. He vetävät perässään tänne myös tai tuottavat sille alueelle myös sitä muuta palveluntarvetta ja siinä voi meillä olla jonkin verran uusia mahdollisuuksia, että tarvitaan sitä isojen maatalouden toimijoiden palvelevaa verkostoa. Mä myös toivon, että se kainuulainen maaseutu on täyttynyt jonkin verran noista loma-asujista ja matkailijoista tulevaisuudessa. On kyllä niin mieletön potentiaali siinä Kainuun kauneudessa, että tässä tulevassa 12 vuodessa sille asialle ehtii tehdä kyllä monenlaista. Meillä voi syntyä ihan uudenlaista matkustamisen tarvetta. Haluaako kenties meidän etätyötä tekevät ihmiset jatkossa viettää vaikka osan ajastansa Kainuussa asumassa jossain huikeissa maisemissa ja nauttia siitä puhtaasta ilmasta ja hiljaisuudesta, mitä ei enää kaikkialla Suomessakaan ole, puhumattakaan siitä, että voi elää ilman valosaastetta? Kyllä siinä harvaan asutussa maaseudussa on asioita, mitä pystytään näkemään myös positiivisena. Ja sitten ne kansainväliset matkustajat ja matkailijat, niin mäpä nyt visioin niin, että ne tulee Kainuuseen jatkossa kuuntelemaan pelkkää korviasärkevää hiljaisuutta. Ja sitten ne tulee katsomaan sitä tähtitaivasta ja Oulujärveä. Mä uskon, että maaseudulle tulee uusia elinvoimaisuuden mittareita, joista me ei juuri nyt ehkä Pekan kanssa edes vielä tiedetä mitään. Se selkenee meille tässä viiden, kymmenen vuoden kuluessa, mitä kaikkea tämän hetken nuoriso sitten keksii ja kokee tarvitsevansa. Me siirrytään siinä välissä eläkkeelle, ei nyt ihan, mutta sitä ei tiedä miten me sitten itse nautitaan siitä Kainuusta siinä vaiheessa. Sekin voi muuttua, miten myös iäkkäämmät sukupolvet katsovat sitä maaseutua.

Veera [00:38:57]: Teidän luomassa visiossa on paljon positiivista ja paljon voimaa. Mitä te haluaisitte vielä sanoa nykyisille maatilayrittäjille sekä mahdollisesti yrittämisestäkin innostuneille kainuulaisille?

Hanne [00:39:10]: No yllättäkää minut ja Pekka tässä, että miten tämä meidän visio mahdollisesti vaikka toteutuu ja te vedätte sen vielä tästä yli ja enemmän. Ja yrittämisestä kiinnostuneille kainuulaisille sanoisin sen, että ei tässä mitään rajoja ole olemassa eikä rajoituksia. Kyllä se vain on siitä kiinni, miten yksin ja yhdessä niitä asioita tehdään ja nähdään niitä mahdollisuuksia. Esteet on tehty ylitettäviksi, niin hankalalta kuin se joskus tuntuukin, mutta ottaa vain isomman loikan, niin pääsee sen kiven yli, mikä siinä häirihteepi just sillä hetkellä. Luottoa tulevaisuuteen. Sitä mä haluan toivottaa.

Pekka [00:39:54]: Minä uskon myös siihen yrittäjyyteen, että yrittäjät ovat niitä, jotka visioivat ja vievät maailmaa eteenpäin. Ei hallintobyrokraateista ole siihen. He ovat tulleet hallintobyrokraateiksi, ja se on heille ihan oikea paikka, koska heillä ei ole kykyä siihen yrittämiseen. Se on oma ihmislajinsa, jolla on se usko ja halu ja palava polte tehdä jotain asiaa ja viedä eteenpäin. Se kantaa ja vie eteenpäin. Siihen pitää luottaa, että niitä löytyy. Jos puhutaan nyt maatilayrittäjistä, niin syöminen on aika vanha keksintö, eikä se lopu mihinkään. Siellä on aina mahdollisuuksia kyllä yrittäjille.

Veera [00:40:38]: Kiitos vielä Pekka ja Hanne, että tulitte meille vieraaksi. Kiitos ja terveiset myös Heikille ja muille Ketolan tilan asukeille Sotkamoon. Ja kiitos sinulle, kuuntelijamme, että olit mukana tänä kauden ajan. Kiitos, että kuuntelit tämän jakson. Minä olen Veera Niutanen ja tämä on KAI-pod.

[äänite päättyy]